

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська Академія Наук

Гілея

Науковий вісник

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 96 (№ 5)

Київ – 2015

Щомісячний збірник наукових праць “Гілея: науковий вісник”

Фахове видання

з філософських, політичних та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України
(протокол № 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та протокол № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.)

Свідцтво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 19946 – 9746 ПР від 31 травня 2013 року

Друкується за рішенням

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 9 від 23 квітня 2015 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 15-04-23 від 23 квітня 2015 р.)

Міжнародна індексація збірника

Реферативні бази даних: назва БД, назва видання у БД, Інтернет-посилання РИНЦ (Росія) – міжнародна наукометрична база даних наукових публікацій вчених. Для отримання даних про публікації та цитованості статей на основі бази даних РИНЦ використовується аналітичний інструментарій ScienceIndex. НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU
БД: РИНЦ

Назва видання: Гілея: науковий вісник

Посилання: http://elibrary.ru/title_about.asp?id=51030

Шеф-редактор –

В. П. Андрущенко,
д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор –

В. М. Вашкевич, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори –

Акопян В. Г., д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Кивлюк О. П., д-р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І., д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)
І. М. Прелборська, д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ)

Відповідальний секретар –

В. Б. Халамендик, д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ,
НПУ імені М. П. Драгоманова)

Рецензенти: **М. І. Панчук**, д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

М. Т. Стенико, д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
І. Г. Онищенко, д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна рада:

В. П. Андрущенко – д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. М. Вашкевич – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. Б. Євтух – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
А. І. Зеленков – д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
В. Ф. Колесник – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)
Р. Мирзаханян – д-р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
М. І. Михальченко – д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України
(Україна, Київ)
В. Ф. Солдатенко – д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
(Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З історичних наук:

І. Н. Войцехівська – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Б. М. Гончар – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
І. І. Дробот – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
М. А. Журба – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Г. Г. Лазько – д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
В. П. Михайлюк – д-р іст. наук, проф. (Україна, Луганськ)
А. Миколайчук – д-р хабілітований (історія), проф. (Польща, Познань)
Т. А. Стоян – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Л. М. Чернега – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Ю. І. Шаповал – д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

А. С. Абасов – д-р філос. наук, проф. (Азербайджан, Баку)
В. Г. Акопян – д-р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
О. О. Базалук – д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
В. П. Бех – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. Г. Воронкова – д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Е. М. Герасимова – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Г. А. Гарбар – д-р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
В. О. Жадько – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Т. А. Жижек – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. В. Куцепал – д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
А. Миколайчук – д-р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
В. І. Муляр – д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)
О. Ф. Онішко – д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
С. Тецлав – д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
О. В. Уваркіна – д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
С. М. Яшинов – д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Б. І. Андрусичин – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
О. В. Бабкіна – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
К. В. Балабанов – д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
І. М. Варзар – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
В. А. Войналович – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
М. С. Іванов – д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
С. А. Кізіма – д-р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
В. О. Котигоренко – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
С. В. Лапина – д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Л. Л. Макаренко – д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
М. А. Остапенко – д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
І. Крась – д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
С. Ю. Римаренко – д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
В. Л. Савельєв – д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Т. Срогошу – д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : “Видавництво “Гілея”, 2015. – Вип. 96 (5). – 512 с.

Концепція вісника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики наукового видання охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

Багірова Ф. Феномен одиночства як фактор соціального отчуження (Феномен самотності як фактор соціального відчуження).....	211
Дерев'яно А. В. До питання про методологію дослідження революцій.....	215
Долгопол К. Ю. Секулярність як соціальний конструкт.....	219
Старовойт Е. Соціокультурна і духовна сфери реалізації інноваційної культури людини (Соціокультурна і духовна сфери реалізації інноваційної культури особистості).....	222
Драпогус В. П. Основні форми екстраполяції як методу соціального пізнання.....	229
СтецюраК. О. Медіа картина світу як матриця конструювання особистості в інформаційному суспільстві.....	233
Капітоненко О. М. Етико–естетичні засади компаративістського та полісистемного дослідження модних інновацій та комунікацій.....	237
Літценберг Л. В. Історико–філософські передумови концепції ідентичності.....	241
Лустин Ю. М. Личность в аспекте переходного общества: проблема социальной аномии (Особистість в аспекті перехідного суспільства: проблема соціальної аномії).....	244
Дзвочкіна Н. М. Основні концепції й моделі політичних трансформацій.....	246
Поліщук К. О. Ототожнення суб'єкта споживання інформації з інформацією, що споживається.....	249
Вихованець З.С. Соціальний феномен формування вартості як зразок граматики сучасної економіки.....	253
Lushch U. I. Paradigms shift in philosophy of medicine: from Cartesian dualism to phenomenology (Зміна парадигм у філософії медицини: від картезіанського дуалізму до феноменології).....	257
М'ясникова Н. О. Страх та спокуса як детермінанти відповідальності (філософський аналіз).....	260
Башкеєва О.М. Особливості функціонування символів у період "ментальних революцій".....	263
Мельник Ю. М. Смісловиттєва проблематика в екзистенції людини.....	267
Бурлуцький А. В. Сценічне мовлення українського барокового театру.....	272
Ткачова Ю. Лінгвістичний поворот як передумова формування комунікативної проблематики.....	276
Тополь О. В. Інноваційна модель соціальної роботи з людьми похилого віку.....	279
Фельдман О.Б. Альтруїстичні імперативи у самоорганізації національних меншин.....	283
Хахалін О. О. Сучасний соціокультурний дискурс паломництва.....	286
Береза В. О. Основні детермінанти політичної соціалізації особистості українському суспільстві.....	291
Цымбалюк В. В. Судьба субъекта в политической философии современности (Доля суб'єкта в політичній філософії сьогодення).....	295
Шелюк Л. А. Толерантность и авторитет как ценностные ориентации современной молодежи (Толерантність і авторитет як ціннісні орієнтації сучасної молоді).....	298
Винницька Д. Ю. Феномен повстанської культури в Україні середини ХХ ст.....	303
Богданова Н. Г. Засоби масової інформації як фактор формування культури життєтворчості особистості.....	307
Завальнюк О. В. Особистість тренера як суб'єкта управлінської діяльності в сучасному спорті.....	311
Місержи С. Д. Модернізація системи охорони здоров'я в Україні: пошуки шляхів.....	315
Марасва У. М. Феномени буття людини та їх відображення в українській народній обрядовій практиці.....	319
Бессалова Т. В. Биотехнология в высшей школе Украины (Биотехнология в высшей школе Украины).....	323
Горбунова Л. С. Концепт транскulturности как основа новой образовательной парадигмы (Концепт транскulturности як основа нової освітньої парадигми).....	327
Пучков О. О. Процес евроінтеграції вищої освіти України та його вплив на підготовку військових фахівців.....	331
Терещицький С. О. Сучасні теорії та моделі прийняття рішень в освітній політиці.....	334
Буяк Б. Б., Гуменюк А. М. Підручник як один із засобів становлення нелінійного мислення майбутнього педагога в умовах модернізації вищої педагогічної освіти.....	342
Бойченко Н. М. Філософія освіти як аксіологія.....	346
Костючков С. К. Формування нових образів реальності як один із чинників модернізації антропологічних засад освітньої діяльності.....	351
Літвінчук Л. Й. Просвітницькі конотації ідеї освіти на українських теренах.....	354
Попова І. В. Основні риси екологічно спрямованої освіти.....	358
Бак М. Мультимедіа в освітньому просторі сучасної Польщі.....	363
Гапченко О. В. Ідеї громадянського служіння та патріотизму української гуманістичної педагогіки другої половини ХУІ – першої половини ХУР ст.....	365
Богдановський І. В. Неоорієнталістські релігії і культури: традиції і сучасність.....	369
Усікова Л. С. Исламизм та естетика іконопису Київської Русі.....	373
Пацан В. О. (єпископ Євлогій) Американський персоналізм у сучасному історико–філософському дискурсі: актуальні проблеми вивчення.....	378
Чен Хунцзе История православия и нынешняя ситуация в Харбине (Китай) (Православна історія і нинішня ситуація в Харбіні Китаю).....	385
Буцикін Є. С. Філософсько–антропологічна інтерпретація Платонового проекту ідеальної Держави.....	388
Балабай Я. В. Етика благоговіння перед життям Альберта Швейцера і професійна етика лікаря і фармацевта.....	393
Коробко М. І. Філософія об'єктивізму АйнРенд: базові цінності людської індивідуальності.....	396
Матвієнко І. С. Філософський контекст агресивності: злаякісна та доброякісна агресії (Е. Фромм).....	400
Невмержицька О. М. Про природу естетичних цінностей: філософсько–аксіологічні погляди Л. Н. Столовича.....	403
Рассоха И. Н. Книга Экклезиаста как философский текст.....	406
Шарко О. В. Зародження сучасної концепції неясності: Фреге, Рассел, Пирс.....	410
Салимова У. Т. Проблема социализации личности в азербайджанском обществе (Проблема соціалізації особистості в азербайджанському суспільстві).....	415
Гулиев И. З. Пророк и его элементы (знаки) по версии Аллама Меджлиси (В контексте произведения "Бихаруль– Анвар") (Пророк і його елементи (знаки) за версією Аллама Меджлісі (У контексті твору «Біхаруль – Анвар»).....	418

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Степико М. Т. Виклики української ідентичності в умовах зовнішньої агресії.....	423
Васильчук Є. О. Політико–правові аспекти загроз і викликів українській державності з боку російських екстремістських об'єднань.....	427
Войтенко Ю. М. Інститут місцевих державних адміністрацій в політичній системі України: вітчизняна практика та світовий досвід.....	432
Бегей І. І. Вплив української лівіці на громадські інституції Галичини у 1920–1930–х рр.....	436
Денисюк С. Г. Політичний ризик як чинник трансформації українського суспільства.....	439
Єгоров В. В. Идеино–світоглядні основи обґрунтування М. І. Костомаровим національних та культурних особливостей українського народу (1830–1840 рр.).....	443
Остап'як В. І. Диференціація та інтеграція китайського партнерства і Україна.....	453
Гуйтор М. М. Аспекти соціальної стабільності в поліетнічних регіонах України (на прикладі Чернівецької області).....	456
Мельник В. В. Роль місцевих виборів 2006 року у політичній структуризації суспільства: на прикладі Волинської області.....	461
Лисак В. Ф., Іванець Т. М. Особливості розвитку та основні напрямки співпраці між Україною та Японією на сучасному етапі (2012–2015 роки).....	465
Mammadov A.S. On the comparative analyzing of the ethnic conflict theories (Порівняльний аналіз теорій етнічного конфлікту).....	471
Стрелков В. В. Протидія політичному маніпулюванню та його сутність.....	474
Білоконь А. О. Політичний архів зовнішньополітичного відомства Німеччини про німецько–японські відносини 30–х рр. ХХ століття.....	477

Старовижівської районної ради // Сільські новини. – 2006. – 1 квітня.

10. Протокол Турійської районної територіальної виборчої комісії // Народне слово. – 2006. – 1 квітня.

11. Семенюк А. Вибори: до і після / А. Семенюк // Вісті Ковельщини. – 2006. – 6 квітня.

12. Соціальні програми дій переможців виборів 2006 року у Волинській області: за результатами громадського моніторингу. – Луцьк: Асоціація захисту прав молоді Волині, 2006. – 120 с.

13. Список депутатів Ратнівської районної ради // Ратнівщина. – 2006. – 4 квітня.

14. Стець М. Районну раду очолив представник нової генерації / М. Стець // Народне слово. – 2006. – 22 квітня.

15. Тихонов В. Проблеми проведення виборів до місцевих органів самоврядування та шляхи їх вирішення / В. Тихонов // Вибори та демократія. – 2006. – №4 (10). – С.116–118.

16. Увага! Шановні волиняни! // Нове життя. – 2006. – 18 лютого.

References

1. Buchyn M. Administrativnyj resurs: sut' ta typologija / M. Buchyn // Ukraїns'ka nacional'na ideja: realii' ta perspektivy rozvytku: zb. nauk. pr. – L'viv, 2007. – Vyp.19. – S.56–62.

2. Administrativno-terytorial'nyj ustrij oblastej [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/zmist.html>.

3. Golovne upravlinnja justycii' u Volyns'kij oblasti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://justvolyn.gov.ua/reestr/informr/lyuboml/rpp.shtml>.

4. Zhuravljuk I. Rozmova z lideramy partij / I. Zhuravljuk // Nove zhyttja. – 2006. – 18 ljutogo.

5. Koval' Ju. Rezul'taty golosuvannja vzhe vidomi, ale golovni vybory v rajoni shhe poperedu / Ju. Koval' // Sil's'ki novyny. – 2006. – 1 kvitnja.

6. Malynovs'kyj V. Zakon pro miscevi vybory: “za” i “proty” / V. Malynovs'kyj // Slovo i dilo. – 2004. – 14 kvitnja. – S.3.

7. Malynovs'kyj V. Ja. Stanovlennja i rozvytok miscevoogo samovrjaduvannja u Volyns'kij oblasti (1990–2010 rr.): monografija / V. Ja. Malynovs'kyj. – Luc'k: Inicial, 2013. – 352 s.

8. Pro vybory deputativ Verhovnoi' Rady Avtonomnoi' Respubliki Krym, miscevyh rad ta sil's'kyh, selyshhnyh, mis'kyh goliv: Zakon Ukraїny vid 6 kvitnja 2004 r. №1667-IV // Urjad. kur'jer. – 2004. – 10 kvit. – S.7–22.

9. Pro rezul'taty golosuvannja ta spysok deputativ Starovyzhivs'koi' rajonnoi' rady // Sil's'ki novyny. – 2006. – 1 kvitnja.

10. Protokol Turijs'koi' rajonnoi' terytorial'noi' vyborchoi' komisii' // Narodne slovo. – 2006. – 1 kvitnja.

11. Semenjuk A. Vybory: do i pislja / A. Semenjuk // Visti Kovel'shhyny. – 2006. – 6 kvitnja.

12. Social'ni programy dij peremozhciv vyboriv 2006 roku u Volyns'kij oblasti: za rezul'tatamy gromads'kogo monitoryngu. – Luc'k: Асоціація захисту прав молоді Волині, 2006. – 120 с.

13. Spysok deputativ Ratnivs'koi' rajonnoi' rady // Ratnivshhyna. – 2006. – 4 kvitnja.

14. Stec' M. Rajonnu radu ocholyv predstavnyk novoї' generacii' / M. Stec' // Narodne slovo. – 2006. – 22 kvitnja.

15. Tyhonov V. Problemy provedennja vyboriv do miscevyh organiv samovrjaduvannja ta shljahy i'h vyrishennja / V. Tyhonov // Vybory ta demokratija. – 2006. – №4 (10). – S.116–118.

16. Uvaga! Shanovni volynjany! // Nove zhyttja. – 2006. – 18 ljutogo.

Melnyk V. V., department of political science and public administration, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Ukraine, Lutsk), lu4ano4ka@ukr.net

The role of local elections in the political structuring (2006): Volyn oblast

The aim of our research is a systematic learning of rural population political structuring process and expedited electoral campaign in 2006.

To receive an expected result became possible due to the use of case study systematic, historical and inductive methods.

It was found out that a noticeable revival of political life had begun a year before elections, immediately after the adoption of a new electoral Law.

On average, 20 political parties and blocks participated in the rayon electoral campaign. As the result of elections, 18 political parties had their representatives in these bodies. None of the rayon councils had 100% of party members. On average, 13% of MPs remained non-party and despite the fact that the elections were held under a proportional system.

Therefore, the elections in 2006 showed the failure of parties to assume a full responsibility for the formation of local councils, and accelerate the political structuring of society by imperative way.

Keywords: political structuring, partization, politicization, rayon councils, political parties, non-party deputies.

Мельник В. В., соискатель кафедры политологии и государственного управления, Восточноевропейский национальный университет им. Леси Украинки (Украина, Луцк), lu4ano4ka@ukr.net

Роль местных выборов 2006 года в политической структуризации общества: на примере Волынской области

Целью исследования является системное изучение процессов политической структуризации населения районов Волынской области, ускоренной избирательной кампанией 2006 года.

Достижение цели стало возможным благодаря применению системного, исторического, индуктивного методов, а также метода отдельного случая.

Обнаружено, что заметное оживление политической жизни началось за год до выборов, то есть сразу после принятия нового избирательного закона.

В среднем, по районам области, в избирательной кампании участвовало 20 политических партий и блоков. А по результатам выборов, 18 политических партий провели своих представителей в эти органы. Ни в одном из районных советов не было 100% партийного состава. В среднем 13% депутатского корпуса оставались беспартийными и это при том, что выборы проходили по пропорциональной системе.

Итак, выборы 2006 г. показали несостоятельность партий взять на себя всю ответственность за формирование местных советов и ускорить политическую структуризацию общества императивным путем.

Ключевые слова: политическая структуризация, партизация, политизация, районные советы, политические партии, беспартийные депутаты.

* * *

УДК 327(477:52)(045)

Лисак В. Ф.
доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), fifitau@ukr.net,
Іванець Т. М.
аспірантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), tatianaivanets@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СПІВПРАЦІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЯПОНІЄЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (2012–2015 РОКИ)

Аналізуються особливості та основні напрямки співпраці Японії та України на сучасному етапі, для чого використовуються такі методи наукового дослідження як аналіз, синтез, систематизація даних. Були виділені основні напрямки двосторонніх українсько-японських відносин: серед них є як традиційні сфери – торгівельно-економічна, інвестиційна, науково-технічна співпраця, так і нові сфери – співробітництво у попередженні та ліквідації наслідків аварії на атомних станціях. Проаналізовано особливості співпраці по лінії Офіційної допомоги розвитку Японії на сучасному етапі, зміни у структурі допомоги, її обсягах. Розглянута динаміка розвитку співпраці між Україною та Японією на сучасному етапі до 2015 року включно, проаналізовані останні угоди, підписані сторонами, та гранти, виділені Японією Україні.

Ключові слова: Україна, Японія, торгівельно-економічна співпраця, інвестиції, Офіційна допомога розвитку, науково-технічне співробітництво.

Україна у своїй зовнішній політиці завжди дотримувалася принципу багатовекторності. Японія, як одна з найрозвиненіших країн світу, розглядалася українською стороною в якості вигідного партнера, співпраця з яким може принести вигоду. Японська зовнішня політика традиційно була направлена на азійський регіон, однак у ХХІ столітті у цій сфері відбуваються кардинальні зміни. Японія бере курс на збільшення своєї ролі у світі, починається активна територіальна диференціація японської зовнішньої політики. В рамках нової зовнішньополітичної концепції регіон Східної Європи стає одним з

пріоритетних для Японії, і як наслідок – активізується співпраця з Україною.

Проблемами, пов'язаними з особливостями розвитку двосторонніх українсько–японських відносин, займається багато дослідників. Стан співробітництва між Україною та Японією висвітлюється в працях В. Алексєєвої, О. Гетманчук, Л. Гордієнко, С. Пронь. Основні напрямки співпраці розглядають дослідники Ю. Костенко, М. Кулінич, І. Мандрик. Існують праці, присвячені окремим аспектам двосторонніх відносин. Наприклад, співпраця в науково–технічній сфері детально висвітлюється в роботах Т. Лахманюк, економічне співробітництво аналізує І. Мандрик, Т. Лахманюк, роль громадських організацій в двосторонніх відносинах розглядає Ю. Шульгін [1]. Однак, на сьогоднішній день співпраця між Україною та Японією дуже швидко набирає обертів, з'являються нові сфери співробітництва, які не були характерними для минулого періоду, тому дослідження цього питання на сьогоднішньому етапі є актуальним.

Метою статті є комплексне дослідження двосторонньої співпраці України та Японії на теперішньому етапі. Автори вважають доцільним охарактеризувати традиційні напрямки українсько–японської співпраці та проаналізувати нові аспекти двосторонніх відносин України та Японії.

Розглядаючи особливості двосторонньої співпраці України та Японії, можна виділити декілька основних напрямків. Серед них, по–перше, політична співпраця, яка є базовою основою для усіх інших галузей. Другим пунктом можна виділити традиційні для України та Японії відносини в торгівельно–економічній сфері. Особливої актуальності набуває співробітництво по лінії Офіційної допомоги розвитку Японії (далі – ОДР) – його ми виділимо в третій пункт. Після японського землетрусу 11 березня 2011 року до пріоритетної групи потрапило питання попередження та ліквідації наслідків аварії на АЕС – по цій лінії двосторонні відносини також набули надзвичайного поживлення. Своє значення має також науково–технічне співробітництво, яке завжди займало важливе місце в українсько–японських відносинах.

Політичні відносини України та Японії мають довгу історію. Японія визнала незалежність України 28 грудня 1991 року. 26 січня 1992 року між державами були встановлені дипломатичні відносини. З того часу неодноразово відбувалися візити глав держав, урядів, міністрів тощо. На новий рівень політична співпраця країн виходить у 2011 році, коли 18 січня під час зустрічі на вищому рівні була підписана Спільна заява щодо українсько–японського глобального партнерства, в якій були визначені основні напрямки подальшого двостороннього співробітництва. Було виокремлено коло пріоритетних задач. По–перше, співпраця по лінії проведення засідань Координаційної ради по економічній співпраці з Японією при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України та Комітеті по співпраці з Україною при Ніррон Кейданрен з метою розширення ділових контактів. Було зроблено акцент на необхідності розширення інвестиційних контактів, оптимізації механізмів отримання японської допомоги. Україна виказала готовність стабільно постачати сільськогосподарську продукцію на японські ринки.

По–друге, спільна діяльність у сфері боротьби зі зміною клімату та охорони навколишнього середовища. Крім того, важливе значення мала науково–технічна сфера, зокрема, планувалося її розширити. В рамках цього напрямку окрема увага приділялась Українсько–японському центру та його подальшій діяльності. Також визначалася спільна позиція по основним глобальним питанням, таким, наприклад, як роззброєння та ядерна загроза, робився акцент на співпраці в рамках інших міжнародних організацій, таких як ООН чи ГУАМ. Ця заява стала своєрідним планом подальшої співпраці України та Японії [16].

Відносини в політичній сфері між Україною та Японією завжди розвивалися стабільно, не маючи якихось сплесків. Активізувалася політична активність Японії відносно України під час української політичної кризи взимку 2014 року. У цей час Міністерство закордонних справ Японії неодноразово активно закликало сторони до мирного вирішення конфлікту. 24 лютого 2014 року міністр закордонних справ Японії офіційно висловив таку позицію: “Японія надає великого значення демократії, ринковій економіці, верховенству закону та територіальній цілісності України заради стабільності та процвітання країни. У зв'язку з цим, Японія очікує, що новий уряд, який буде відображати волю народу, буде сформований у найближчий час шляхом демократичних виборів” [20].

Японія на офіційному рівні не визнала референдум у Криму, як такий, що порушує Конституцію України. У якості підтвердження своєї позиції по цьому питанню були заморожені переговори Японії з Російською Федерацією стосовно спрощення візового режиму, переговори відносно нової інвестиційної угоди та угоди щодо співпраці у космічній сфері [18]. 29 квітня 2014 року Японія заявила, що долучається до санкцій спрямованих проти Російської Федерації. Було заборонено видачу японських віз 23 російським громадянам [19].

На зустрічі міністрів іноземних справ 17 липня 2014 японська сторона окреслила три основних напрямки, які вона вважає пріоритетними у подальшому розвитку України: покращення економічної ситуації, поновлення демократії, сприяння внутрішньому діалогу та об'єднанню. Японія запропонувала конкретні кроки підтримки у цих сферах [14].

Під час саміту АСЕМ–10 в Мілані 17 жовтня 2014 року відбулася зустріч С. Абе та П. Порошенко. Лідери країн обговорили питання співпраці, умови надання допомоги для України з боку Японії. С. Абе виказав Президенту України свою підтримку та бажання і в подальшому розвивати двосторонні відносини [15].

Взагалі, з початком конфлікту в Україні політичні контакти з японською стороною стали більш тісними. Японія не лише неодноразово виказувала підтримку українській державі, але й підкріплювала свої заяви різного виду грантами та проектами.

Однією з традиційних сфер українсько–японської співпраці були та залишаються торгівельно–економічні відносини. Позитивну динаміку порівняно з 2009 роком у 2013 році показав товарообіг. Він збільшився понад в два рази і склав 1445,0 млн. дол. США. Експорт збільшився за цей час у чотири рази, а імпорт майже вдвічі [6].

Серед основних статей українського експорту в Японію можна виділити зернові культури (в основному кукурудза) – 72% експорту, руди та метали (20%), феросплави (4%), водень та інертні гази (3%), алюміній необроблений (2,4%). В свою чергу Україна імпортує з Японії автомобільні засоби (53%), шини та покришки – (5%), трансформатори (4%).

За перше півріччя 2014 року товарооборот з Японією скоротився на 19% та склав 467 млн. доларів. При цьому український експорт збільшився на 15% (133 млн. доларів), а японський імпорт скоротився на 27% (334 млн. доларів) [26].

Важливою статтею економічної співпраці є інвестиційна сфера. Прямі японські інвестиції в українську промисловість на сьогоднішній день досягають майже 180 млн. доларів, а якщо врахувати інвестиції філіалів японських компаній, які розташовані в Європі, то ця цифра складає близько 300 млн. доларів. Найбільший відсоток приходить на автомобільну промисловість – 63%, на переробну промисловість припадає 35%. Серед японських компаній, які представлені в українському економічному просторі, можна виділити Сумітомо, Іточу, Міцуї, Марубені, Міцубісі, Соджіц, Мітсубісіхевіїндастріз [6].

Велике значення для подальшого розвитку співпраці в інвестиційній сфері має підписана 5 лютого 2015 року у Києві Угода між Японією та Україною про заохочення та захист інвестицій [17]. В документі прописані основні поняття, які мають використовуватися у даній сфері – серед них “інвестиції”, “договірна сторона”, “площа”, “вільно використовувана валюта” та інші. Визначаються принципи, на базі яких мають діяти партнери, правове поле, механізм вирішення суперечок між сторонами тощо [11].

Ця угода стала першим всеохоплюючим документом між двома країнами в інвестиційній діяльності. Зважаючи на той факт, що до цього часу не було спеціального документу, який би регламентував дану сферу двосторонніх відносин, угода 2015 року сприймається на сьогодні як великий крок на шляху активізації співпраці України та Японії.

Зазначимо, що сьогодні активізувалася співпраця японського уряду з Україною по лінії офіційної допомоги розвитку. Серед пріоритетних напрямків ОДР Японії по відношенню до України виділяються наступні:

– галузі сталого просування економічного зростання – сільське господарство, промисловість, енергозбереження, інвестиційний клімат;

– поліпшення умов для споживача – підтримка охорони здоров'я, пом'якшення наслідків аварії на ЧАЕС, поліпшення освітнього середовища в сільській місцевості [23].

Всі кошти, які японська сторона виділила Україні, можна поділити на три групи: безоплатна допомога, кредити, гранти технічного співробітництва. У 2009–2013 роках найбільша за розмірами допомога від Японії була надана у 2011 року і складала 112,13 млрд. доларів США [24]. З 2012 року сума допомоги різко скоротилася (8,09 млрд. доларів США), що пов'язано з загальною кризою в Японії.

У березні 2014 року японський уряд виділив 1,5 млрд. доларів, направлених на підтримку України у

зв'язку з погіршенням соціальної ситуації, з них 3,5 млн. доларів непроєктного гранту для імпорту медичного обладнання [13].

Допомогу, яку Україна отримала від Японії протягом 2014–2015 років, можна класифікувати наступним чином.

1. Кредитна допомога:

– кредит на політику розвитку, направлений на фінансову консолідацію – 400 млн. доларів (2014–2015 роки);

– проект модернізації Бортницької станції аерації у місті Київ – 1,1 млрд. доларів (2015 рік).

2. Грантова безвідплатна допомога:

– надання медичного обладнання дитячим лікарням Центральної та Східної України (2014 рік);

– надання обладнання для відновлення східних регіонів (2015 рік);

– екстрена грантова допомога для внутрішньо переміщених осіб (2014 рік).

3. Допомога через міжнародні організації – 26 млн. доларів:

– допомога на підтримку демократизації, надана через ОБСЄ та Раду Європи (2014–2015 роки);

– грантова допомога для відновлення Донбасу, надана через ПРООН, ЮНІСЕФ, МОМ та МФЧХ (2014–2015 роки).

4. Фінансова допомога:

– кредитна лінія агентства “Nippon Export and Investment Insurance” (NEXI) для страхування торгівлі – 300 млн. доларів (2014 рік).

5. Технічне співробітництво:

– пілотне дослідження JICA та NEDO – впровадження енергозберігаючих технологій та альтернативних видів палива у Харківській області – 79 млн. доларів (2015 рік);

– підвищення ефективності енергооб'єктів з комбінованим циклом у місті Київ – проект підвищення енергоефективності Київського метрополітену (2015 рік) [3].

13 березня 2015 року були підписані контракти щодо грантової допомоги на дев'ять проектів програми “Кусаноне” в Україні у 2015 році. В рамках цих контрактів було виділено 810 тисяч доларів, які мають бути надані школам та медичним закладам у східних районах України [2].

Також, 30 березня 2015 року була підписана угода про надання грантової допомоги непроєктного типу для постачання продукції малих і середніх японських підприємств та для закупки медичного обладнання. На кожен з цих проектів Японія передбачає виділити по 4,2 млрд. доларів. Вони будуть спрямовані на формування системи швидкої медичної допомоги та відновлення інфраструктури Донбасу [9].

Таким чином, ми бачимо, що Японія намагається активно підтримувати Україну, виділяючи кошти на проекти у різних сферах. Пріоритетною сьогодні є гуманітарна сфера: забезпечення населення медичною допомогою та відновлення східних регіонів. Однак, кошти виділяються і на більш традиційні сфери, які завжди були важливими для Японії: модернізація об'єктів, енергозберігаючі програми, розвиток демократії.

Після землетрусу, який відбувся 11 березня 2011 року та призвів до аварії на атомній станції Фукусіма-1, одним з пріоритетних завдань внутрішньої та зовнішньої політики японського уряду стало попередження та подолання наслідків аварії на атомних електростанціях. Японія, активізувавши свої зусилля у даному напрямку, виявила зацікавленість і до українського досвіду та виступила з ініціативою підписання двостороннього договору. У грудні 2011 року Японія передала українській стороні проект майбутнього договору. Починаючи з 2012 року ведуться активні дії у напрямку розробки нової сфери співпраці. 26 січня 2012 року проходив перший раунд переговорів у Києві щодо домовленостей відносно співпраці для просування діяльності по реагуванню на наслідки нещасних випадків на атомних електростанціях. порушувалося це питання і в офіційних дипломатичних листах, якими обмінялися лідери країн з приводу 20-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною та Японією [25].

В результаті, 18 квітня того ж року було підписано Угоду між урядами Японії та України щодо співпраці в питанні попередження та ліквідації аварійних ситуацій на атомних станціях. Передбачається співробітництво в питанні попередження аварій на атомних станціях та ліквідації наслідків аварій для навколишнього середовища та людей (стаття 1).

Угода має реалізовуватися через наступні пункти: обмін інформацією; обмін дослідниками, технічним персоналом, експертами; проведення спільних заходів, таких як семінари тощо (стаття 2). Для ефективної співпраці створено спільний комітет, який збирається один раз на рік в Україні чи Японії [12].

Перше засідання комітету відбулося 19 липня 2012 року у Токіо. Була обговорена стратегія щодо захисту громадян, моніторинг, управління ризиками та академічна співпраця. А також проект Токійського університету та Державного космічного агентства України щодо відстеження розвитку подій у Фукусіма та Чорнобилі за допомогою мікросупутника. Цей проект був започаткований під час візиту делегації Токійського університету та японської компанії NPO InterCos до Державного космічного агентства України 18 червня 2012 року [21].

18 липня 2013 року пройшло друге засідання спільного комітету України з питань співробітництва для попередження та ліквідації аварійних ситуацій на атомних станціях. На цей раз воно проходило у Києві. Обговорювалися насамперед питання, пов'язані з теперішнім станом атомних електростанцій, майбутня політика в цьому напрямку, проблеми евакуації, радіаційного захисту, моніторингу та управління ризиками, компенсація за ядерні збитки та співпраця з академічним товариством [22].

Питання, пов'язані з ліквідацією та попередженням аварій на АЕС, обговорювалися і на зустрічах міністрів іноземних справ, які відбувалися у вересні 2012 року, серпні 2013 року, липні 2014 року. Ці питання завжди виносилися окремим пунктом порядку денного, що свідчить про їхню неабияку актуальність для сторін [25].

Практичним результатом співпраці країн у цьому напрямку став запуск двох супутників 20 червня 2014

року. Це супутники Hodooyoshi-3 і Hodooyoshi-4, розроблені спеціалістами Аерокосмічного Центру передових технологій Токійського університету. Їх запуск відбувся за допомогою української ракети "Дніпро". Ці супутники мають збирати інформацію стосовно атомних станцій Фукусіма та Чорнобиль, а також прилеглих до них територій, замірювати рівень радіації, робити знімки та інше [4].

Крім того, необхідно окремо виділити допомогу, яку надала японська сторона Україні для подолання наслідків аварії на ЧАЕС та нерозповсюдження ядерного матеріалу (205 млн. доларів). Зокрема, це будівництво нового саркофагу на ЧАЕС (116,3 млн. доларів), будівництво у Чорнобилі сховища відпрацьованого ядерного палива (45,9 млн. доларів), допомога на денуклеаризацію, захист та контроль ядерних матеріалів (22 млн. доларів), гуманітарна допомога постраждалим від аварії на ЧАЕС, закупівля медикаментів, медичного обладнання та інше (21 млн. доларів) [3].

Аналізуючи розвиток українсько-японських відносин, необхідно також виділити науково-технічну сферу. Японія являється світовим лідером у цій галузі, тому Україна зацікавлена розвивати двосторонні відносини. Важливим механізмом стала Українсько-японська комісія з науково-технічного співробітництва, установче засідання якої відбулося 15 лютого 2006 року. На ньому було визначено основні форми співпраці, які передбачали не лише спільні наукові заходи, але й обмін спеціалістами. Серед ключових галузей визначалися нано-, радіо-, біо- та інформаційні технології, енергозберігаючі проекти, матеріалознавство. Друге засідання проходило 16-19 листопада 2011 року в Токіо, під час якого українська делегація зустрілася з депутатами Палати Представників. 6 грудня 2013 року на Третньому засіданні сторони підписали наступні документи: Меморандум про взаєморозуміння і наукове співробітництво між Державним фондом фундаментальних досліджень (Україна) та Японським товариством сприяння науки та Протокол, що передбачає грантову підтримку Україні на найближчі 2 роки [7].

Важливе значення у науково-технічній співпраці має Українсько-японський центр, заснований у липні 2005 року Міністерством економіки України та Міністерством зовнішніх справ Японії. Центр діє на декілька напрямків: культурно-освітній напрямок (курси японської мови, мистецтв, відкрита бібліотека); координація співпраці з науковими, промисловими та урядовими структурами; програми обміну. В рамках діяльності Центру розвивається співпраця між Японським агентством міжнародного співробітництва (JICA) та Національним технічним університетом України "Київський політехнічний університет" (протокол про співпрацю був підписаний 22 травня 2006 року).

В рамках співпраці в науково-технічній сфері виконуються спільні проекти, дослідження в межах угод між окремими установами України та Японії. Всього до цієї роботи долучено близько 30 установ Національної академії наук України. Проводяться стажування українських фахівців у навчальних

програмах ІСА. За останні чотири роки пройшли стажування 30 українських спеціалістів у галузі охорони навколишнього середовища, геології, статистики та зовнішньої торгівлі, близько 40 українських аспірантів проходять стажування в різних наукових установах Японії [4].

В жовтні 2013 року на базі Одеського національного політехнічного університету відбулася Міжнародна українсько-японська конференція з питань науково-промислового співробітництва. З японської сторони були присутні заступник міністра освіти, культури, спорту науки та технологій Ф. Канзі, президент Агентства з науки та технологій Японії Н. Мічіхару, виконавчий директор цього ж Агентства О. Мічіо. На конференції представили результати своїх наукових досліджень та доробок 50 вузів України. Ця конференція сприяла подальшому розвитку наукового діалогу між сторонами [5].

Важливою для співпраці являється космічна сфера. Україна співпрацює з Японським агентством аерокосмічних досліджень (JAXA), Токійським університетом, компанією NPO InterCos. 6 березня 2013 року Центр космічного права при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України та дослідницький Центр космічного права Університету Кейо підписали Угоду про співробітництво. Реальним втіленням цієї співпраці став запуск 20 червня 2014 року супутників з метою моніторингу зон Чорнобиля та Фукусіми [4].

Серед останніх українсько-японських проектів можна виділити співпрацю, пов'язану з модернізацією українських теплоелектростанцій та формуванням в Україні інфраструктури геопросторових даних. Якщо говорити відносно першого проекту, то він бере свій початок зі Спільної заяви про співпрацю між Україною та Японією у сфері енергетичної політики та вугільної теплоенергогенерації, яка була підписана 05 серпня 2014 року Міністром економіки та промисловості Японії та Міністром енергетики та вугільної промисловості України. В заяві йшлося про технічну співпрацю в цій галузі. В рамках цього договору 3 лютого 2015 року відбувся українсько-японський семінар з питань енергетичної безпеки. Організаторами виступили Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, Японський центр вугільної промисловості, Японський інститут енергетичної економіки. Японські представники зазначили, що мають намір підтримати переоснащення українських ТЕС, які працюють на вугіллі. Приділили увагу технології чистого вугілля. Також сторони заявили про готовність поглибити співпрацю в енергетичній сфері [8].

Другий проект розпочався у серпні 2013 року з подання Земельним відомством України заявки до Японської агенції міжнародної співпраці на отримання технічної допомоги для формування Національної інфраструктури геопросторових даних. У березні 2015 року в результаті тритижневих консультацій було досягнуто домовленостей щодо надання японської технічної допомоги та узгоджені наступні дії щодо розробки детального плану по реалізації проекту. Базою реалізації проекту стане Фастівський район Київської області. Планується проводити аналіз роботи системи та створити платформу для поступового розширення

Національної інфраструктури геопросторових даних на території всієї України [10].

Таким чином, сьогодні двосторонні відносини між Україною та Японією розвиваються доволі динамічно. Про це свідчать стабільні торгівельно-економічні відносини, які слід віднести до традиційних форм співробітництва і так само науково-технічне співробітництво. Співпраця в науково-технічній галузі розвивається досить стабільно і, не дивлячись на складну ситуацію в Україні, Японія продовжує фінансувати нові проекти, що свідчить про її зацікавленість. Безумовно, сьогодні є значні досягнення у відносинах між державами. В першу чергу це співробітництво у сфері попередження та ліквідації наслідків аварій на атомних електростанціях, модернізації українських теплоелектростанцій та формування в Україні інфраструктури геопросторових даних. Японія виявляє активну зацікавленість у подальшій долі України, демонструючи це не тільки офіційними заявами на вищому рівні, але й підкріплюючи їх фінансовою допомогою. Кінець 2014 – початок 2015 року ознаменувався підписанням важливих договорів та угод про надання грантів для України, що надає нові можливості для подальшого розвитку нашої держави і двосторонніх відносин взагалом. В перспективі ми плануємо проаналізувати, як будуть виконуватися ці угоди, чи матимуть вони реальні результати або залишаться декларативними.

Список використаних джерел

1. Алексеева В. Стан співробітництва України з Японією / В. Алексеева. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Economics/31208.doc.htm; Гетьманчук О. Україна, Японія та корисні сусіди / О. Гетьманчук. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/POLITICS/ukraina_yaponiya_i_poleznye_sosedi.html; Гордієнко Л. Українсько-японські відносини на сучасному етапі / Л. Гордієнко // Вісник Київського ін-ту “Слов’янський ун-т”. – 1998. – Вип.1: Історія. Культура. Політологія. Міжнародні відносини. – С.37–46; Костенко Ю. Україна – Японія: грані співробітництва / Ю. Костенко // Політика і час. – 2004. – №9. – С.3–11; Кулінич М. Україна і Японія: глобальне партнерство і ефективна двостороння взаємодія / М. Кулінич // Зовнішні справи. – 2011. – №1. – С.54–58; Лахманюк Т. Основні тенденції торгівельно-економічної співпраці між Україною та Японією (1991–2011 pp.) / Т. Лахманюк. – Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4676/4/Lakhmanjuk.pdf>; Лахманюк Т. Співробітництво між Україною та Японією в науково-технічному вимірі (1991–2011 pp.) / Т. Лахманюк. – Режим доступу: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis-nbuiv/cgiirbis.64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I21MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Ues_2014_13_17.pdf; Мандрик І. Основні напрями українсько-японського співробітництва / І. Мандрик, О. Іпатюк // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. – 2007. – №7. – С.87–92; Пронь С. Україна та Японія: зовнішньополітичні відносини в ХХІ столітті / С. Пронь // Сучасна українська політика: політика і політологи про неї. – К.; Миколаїв, 2008. – Вип.14. – С.251–260; Шульгін Ю. Діяльність громадських організацій в українсько-японських відносинах / Ю. Шульгін, Г. Зінов'єва // Вісник Львівського університету. – 2011. – №53. – С.66–71.
2. Грантова допомога по проектах людської безпеки програми “Кусаноне” в Україні у 2015 році. – Режим доступу: http://www.ua.emb-japan.go.jp/jpn/taishi/info/2015report_13_uk.html
3. Допомога Японії Україні 1 квітня 2015. – Режим доступу: http://www.ua.emb-japan.go.jp/jpn/bi_ua/oda/150401_summary_ua.pdf
4. Науково-технічне співробітництво між Україною та Японією. – Режим доступу: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/science>
5. Розпочалася Міжнародна українсько-японська науково-промислова конференція 25.10.2013. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246794563

6. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Японією. – Режим доступу: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/trade>

7. Україна та Японія мають намір активізувати науково-технічне співробітництво 06.12.2013. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246902314&cat_id=244276429

8. Україна та Японія опрацьовують питання щодо впровадження японських технологій на українських ТЕС з метою підвищення їх ефективності 03.02.2015. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247923656

9. Церемонія підписання грантової допомоги непроєктного типу для поставки продукції малих і середніх підприємств Японії та закупівлі медичного обладнання. – Режим доступу: http://www.ua.emb-japan.go.jp/jpn/taishi/info/2015report_16_uk.html

10. Японія надасть Україні технічну допомогу в створенні Національної інфраструктури геопросторових даних 06.03.2015. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247995618

11. Agreement between Japan and Ukraine for the promotion and protection of investment. – Режим доступу: <http://www.mofa.go.jp/files/000074843.pdf>

12. Agreement between the government of Japan and the government of Ukraine concerning cooperation to advance aftermath response to accidents at nuclear power stations. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/announce/announce/2012/4/pdfs/0418_02_01.pdf

13. Japan's Assistance to Ukraine 24 March, 2014. – Режим доступу: <http://www.mofa.go.jp/files/000032431.pdf>

14. Japan-Ukraine Foreign Ministers' Meeting 17.07.2014. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/erp/c_see/ua/page22e_000461.html

15. Japan-Ukraine Summit Meeting 10.10.2014. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/erp/c_see/ua/page18e_000112.html

16. Joint Statement on Japan-Ukraine Global Partnership. – Режим доступу: <http://www.mofa.go.jp/region/europe/ukraine/visit1101/joint1101.html>

17. Signing of the Japan-Ukraine Investment Agreement. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000624.html

18. Statement by the Minister for Foreign Affairs of Japan on the Measures against Russia over the Crimea referendum 18.03.2014. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000239.html

19. Statement by the Minister for Foreign Affairs of Japan on the Sanctions against Russia over the situation in Ukraine 29.04.2014. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000281.html

20. Statement by the Minister for Foreign Affairs of Japan on the Situation in Ukraine 24.02.2015. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000204.html

21. The First Meeting of the Japan-Ukraine Joint Committee for the cooperation to advance aftermath response to accidents at nuclear power stations. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/announce/event/2012/7/0719_01.html

22. The Second Meeting of the Japan-Ukraine Joint Committee for the cooperation to advance aftermath response to accidents at nuclear power stations. – Режим доступу: http://www.mofa.go.jp/press/release/press6e_000158.html

23. 対ウクライナ国別援助方針2013年3月. – Режим доступу: <http://www.mofa.go.jp/mofaj/gaiko/oda/files/000072652.pdf>

24. 国別データブック・ウクライナ. – Режим доступу: <http://www.mofa.go.jp/mofaj/gaiko/oda/files/000072654.pdf>

25. ウクライナ・アーカイブ (過去のトピックス). – Режим доступу: <http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/ukraine/bn.html>

26. 日本を国際ビジネス循環の基点に2014年版・ウクライナ. – Режим доступу: <http://www.jetro.go.jp/world/gtir/2014/pdf/pdf/2014-ua.pdf>

References

1. Alekseeva V. Stan spivrobitnictva Ukraini z Yaponieyu / V. Alekseeva. – Rezhim dostupu: http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Economics/31208.doc.htm; Getmanchuk O. Ukraina, Yaponia ta korisni susidy / O. Getmanchuk. – Rezhim dostupu: http://gazeta.zn.ua/POLITICS/ukraina_yaponiya_i_poleznye_sosedi.html; Gordienko L. Ukrainsko-yaponski vidnosyny na suchasnomu etapi / L. Gordienko // Visnik Kiivskogo un-tu "Slovyanskij un-t". –

1998. – Vip.1: Istoria. Kultura. Politologia. Mizhnarodni vidnosini. – S.37–46; Kostenko Yu. Ukraina – Yaponia: Grani spivrobitnictva / Yu. Kostenko // Politika i chas. – 2004. – №9. – S.3–11; Kulinich M. Ukraina i Yaponia: Globalne partnerstvo i effektivna dvostoronna vzaemodia / M. Kulinich // Zovnishni sprav. – 2011. – №1. – S.54–58; Lahmanyuk T. Osnovni tendencii torgivelno-ekonomichoi spivpraci mizh Ukrainoyu ta Yaponieyu (1991–2011 rr.) / T. Lahmanyuk. – Rezhim dostupu: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/46764/Lahmanyuk.pdf>; Lahmanyuk T. Spivrobitnictvo mizh Ukrainoyu ta Yaponieyu v naukovno-tehnichnomu vimiri (1991–2011 rr.) / T. Lahmanyuk. – Rezhim dostupu: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Ues_2014_13_17.pdf; Mandrik I. Osnovni napryamy ukrainsko-yaponskogo spivrobitnictva / I. Mandrik, O. Ipatyuk // Naukovij visnik Volinskogo derzhavnogo universitetu imeni Lesi Ukrainky. – 2007. – №7. – S.87–92; Pron S. Ukraina ta Yaponia: Zovnishnyopolitichni vidnosini v XXI stolitti / S. Pron // Suchasna ukrain'ka politika: Politiki i politologi pro neii. – K.; Mikolaiv, 2008. – Vip.14. – S.251–260; Shulgin Yu. Dialnist gromadskih organizacij v ukrainsko-yaponskih vidnosinah / Yu. Shulgin, G. Zinoveva // Visnik Lvivskogo universitetu. – 2011. – №53. – S.66–71.

2. Grantova dopomoga po proekhtah ludskei bezpeki programi "Kusanone" v Ukraini u 2015 roci [Elektronnij resurs] // Sajt posolstva Yaponii v Ukraini. – Rezhim dostupu: http://www.ua.emb-japan.go.jp/jpn/taishi/info/2015report_13_uk.html

3. Dopomoga Yaponii Ukraini 1 kvitnya 2015. – Rezhim dostupu: http://www.ua.emb-japan.go.jp/jpn/bi_ua/oda/150401_summary_ua.pdf

4. Naukovo-tehnichne spivrobitnictvo mizh Ukrainoyu ta Yaponie. – Rezhim dostupu: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/science>

5. Rozpochalasya Mizhnarodna ukrainsko-yaponska naukovno-promyslova konferencia 25.10.2013. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246794563

6. Torgivelno-ekonomichne spivrobitnictvo mizh Ukrainoyu ta Yaponieyu. – Rezhim dostupu: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/trade>

7. Ukraina ta Yaponiya mayut namir aktivizuvaty naukovno-tehnichne spivrobitnictvo 06.12.2013. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246902314&cat_id=244276429

8. Ukraina ta Yaponiya opracovuyut pitannya shodo vprovadzhennya yaponskih tehnologij na ukrainskih TES z metoyu pidvishennya ihefektivnosti 03.02.2015. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247923656

9. Ceremoniya pidpisannya grantovoi dopomogi neproektnogo tipu dlya postavki produkcii malih i srednih pidpriemstv Yaponii ta zakupivli medichnogo obladdannya. – Rezhim dostupu: http://www.ua.emb-japan.go.jp/jpn/taishi/info/2015report_16_uk.html

10. Yaponiya nadast Ukraini tehnicnu dopomogu v stvorenni Nacionalnoi infrastrukturi geoprstorovih danih 06.03.2015. – Rezhim dostupu: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247995618

11. Agreement between Japan and Ukraine for the promotion and protection of investment. – Rezhim dostupu: <http://www.mofa.go.jp/files/000074843.pdf>

12. Agreement between the government of Japan and the government of Ukraine concerning cooperation to advance aftermath response to accidents at nuclear power stations. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/announce/announce/2012/4/pdfs/0418_02_01.pdf

13. Japan's Assistance to Ukraine 24 March, 2014. – Rezhim dostupu: <http://www.mofa.go.jp/files/000032431.pdf>

14. Japan-Ukraine Foreign Ministers' Meeting 17.07.2014. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/erp/c_see/ua/page22e_000461.html

15. Japan-Ukraine Summit Meeting 10.10.2014. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/erp/c_see/ua/page18e_000112.html

16. Joint Statement on Japan-Ukraine Global Partnership. – Rezhim dostupu: <http://www.mofa.go.jp/region/europe/ukraine/visit1101/joint1101.html>

17. Signing of the Japan-Ukraine Investment Agreement. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000624.html

18. Statement by the Minister for Foreign Affairs of Japan on the Measures against Russia over the Crimea referendum 18.03.2014. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000239.html

http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000239.html

19. Statement by the Minister for Foreign Affairs of Japan on the Sanctions against Russia over the situation in Ukraine 29.04.2014. – Rezhim dostupu:

http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000281.html

20. Statement by the Minister for Foreign Affairs of Japan on the Situation in Ukraine 24.02.2015. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_000204.html

21. The First Meeting of the Japan Ukraine Joint Committee for the cooperation to advance aftermath response to accidents at nuclear power stations. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/announce/event/2012/7/0719_01.html

22. The Second Meeting of the Japan–Ukraine Joint Committee for the cooperation to advance aftermath response to accidents at nuclear power stations. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/press/release/press6e_000158.html

23. Tai Ukuraina kunibetsuenjohooshin 2013–nen 3 tsuki. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/mofaj/gaiko/oda/files/000072652.pdf

24. Kunibetsudeetabukku Ukuraina. – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/mofaj/gaiko/oda/files/000072654.pdf

25. Ukuraina aakaibu (kako no topikkusu). – Rezhim dostupu: http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/ukraine/bn.html

26. Nihon o Kokusaibijinesujunkan no kitenni 2014–nenban Ukuraina. – Rezhim dostupu: http://www.jetro.go.jp/world/gtir/2014/pdf/pdf/2014–ua.pdf

Lysak V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Department of International Relations and Foreign Policy, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), ffitau@ukr.net;

Ivanets T. M., graduate student in the Department of International Relations and Foreign Policy, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), tatiainaivanets@mail.ru

The characteristics of development and the basic directions of cooperation between Ukraine and Japan at the present stage (2012–2015)

The article analyzes the characteristics and the basic directions of cooperation between Japan and Ukraine at the present stage, for which used such methods of scientific research as analysis, synthesis, systematization of data. We identified the basic directions of bilateral Ukrainian–Japanese relations: among them the traditional areas such as – trade, economic, investment, scientific and technical cooperation, as well as new – cooperation for the prevention and liquidation of accidents at the nuclear power plants. In the article was analyzed the features of cooperation in the framework of Official Development Assistance of Japan at the present stage, and the change in the composition of aid, and its volumes. It was reviewed the dynamics of the development of cooperation between Ukraine and Japan at the present stage till 2015 inclusively, and was analyzed the latest agreement signed by the parties, and grants from Japan to Ukraine.

Keywords: Ukraine, Japan, economic and trade cooperation, investment, Official Development Assistance, scientific and technical cooperation.

Лысак В. Ф., доктор исторических наук, профессор кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), ffitau@ukr.net;

Иванец Т. М., аспирантка кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), tatiainaivanets@mail.ru

Особенности развития и основные направления сотрудничества между Украиной и Японией на современном этапе (2012–2015 года)

Анализируются особенности и основные направления сотрудничества Японии и Украины на современном этапе, для чего используются такие методы научного исследования как анализ, синтез, систематизация данных. Были выделены основные направления двусторонних украинско–японских отношений: среди них есть как традиционные сферы – торгово–экономическое, инвестиционное, научно–техническое сотрудничество, так и новые – сотрудничество по предупреждению и ликвидации последствий аварий на атомных электростанциях. Проанализированы особенности сотрудничества по линии Официальной помощи развитию Японии на современном этапе, изменение в структуре помощи, ее объемах. Рассмотрена динамика развития сотрудничества между Украиной и Японией на современном этапе до 2015 года включительно, проанализированы последние договоры, подписанные сторонами, и гранты, выделенные Японией Украине.

Ключевые слова: Украина, Япония, торгово–экономическое сотрудничество, инвестиции, Официальная помощь развитию, научно–техническое сотрудничество.

* * *

УДК 130.1

Mammadov A.S.

doctoral student of Institute for Conflictology and Human Rights of ANAS (Azerbaijan, Baku), zamrahov@gmail.com

ON THE COMPARATIVE ANALYZING OF THE ETHNIC CONFLICT THEORIES

Different scientific method of approachings on the nature and classification of ethnic conflicts is researched in the article. The nature of ethnic conflict is explained on the basis comparative analysis, as well as is given their criticism. Thus, different theories which characterizing ethnic conflicts as a confrontation of identities was analyzed, and also being have different views, tradition, history, psychology was explained the main reason of ethnic conflict.

Keywords: ethnic conflict, ethnic groups, identity, theory, primordialist accounts, instrumentalist accounts, constructivist accounts.

(стаття друкується мовою оригіналу)

1. Introduction

Over the past decades, ethnonationalist conflict has become the dominant form of mass political violence. The overwhelming majority of civil wars in the postwar era were fought in the name of ethnonational autonomy or independence as was the case during earlier waves of civil wars in the nineteenth and twentieth centuries, such as during the Balkan wars or following the dissolution of the Ottoman and Habsburg empires. Since the 1950s, the number of ethnic conflicts continued to increase. The trend reached a peak 1993–1994.

An ethnic conflict or ethnic war is an armed conflict between ethnic groups. It contrasts with civil war on one hand (where a single nation or ethnic group is fighting among itself) and regular warfare on the other, where two or more sovereign states (which may or may not be nation states) are in conflict.

Examples of ethnic wars since the 1990s were typically caused by secessionist movements leading to the breakup of multi–ethnic states along ethnic lines: the Yugoslav Wars, the First Chechen War, the Rwandan Civil War, and War in Darfur among others.

Academic explanations of ethnic conflict generally fall into one of three schools of thought: primordialist, instrumentalist or constructivist. Intellectual debate has also focused around the issue of whether ethnic conflict has become more prevalent since the end of the Cold War, and on devising ways of managing conflicts, through instruments such as consociationalism and federalisation.

2. Primordialist accounts

Modern science, arguing various theories on nature and classification of ethnic conflict, is trying to explain its academic ways. Among such theories, which attract more attention is “primordialist approach” [22, p. 15]. Proponents of primordialist accounts of ethnic conflict argue that “ethnic groups and nationalities exist because there are traditions of belief and action towards primordial objects such as biological features and especially territorial location”. The primordialist account relies on a concept of kinship between members of an ethnic group. Donald L. Horowitz argues that this kinship “makes it possible for ethnic groups to think in terms of family resemblances”. Primordialist approach look back “ethnicity” more, a group of experts note of the ethnic wars color, religion, history, blood group and so on. The combination of signs of solidarity with a group of people (the self–knowledge) is listed as a struggle for [4, p. 62]. Supporters argue that